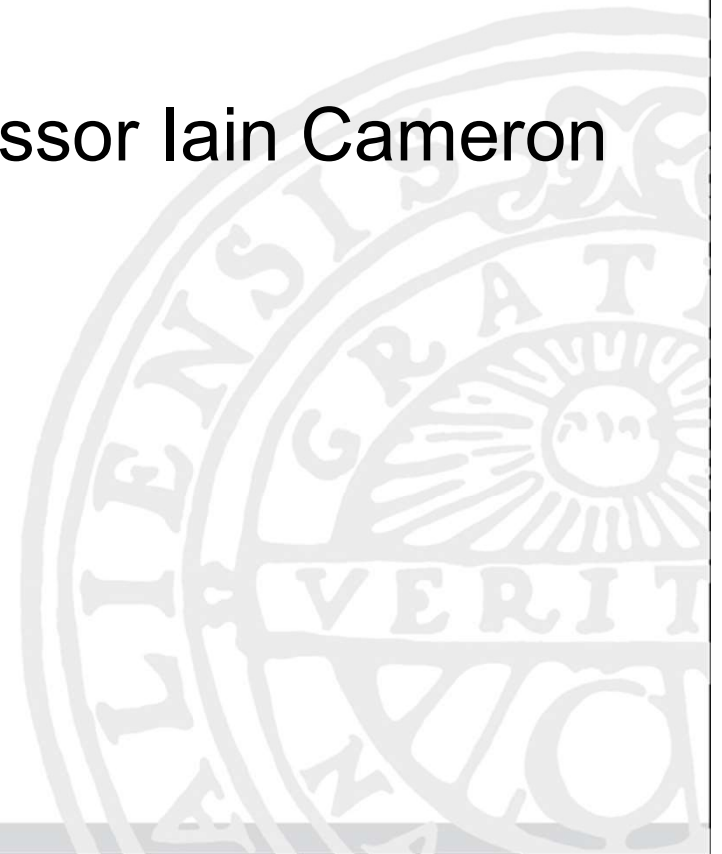


Allmän statsrätt: internationellt samarbete

Professor Iain Cameron



Föreläsningens struktur

Teorier om förhållandet mellan nationell rätt och folkrätt

Regler i RF om ingående av traktater

Överlåtande av beslutande makt

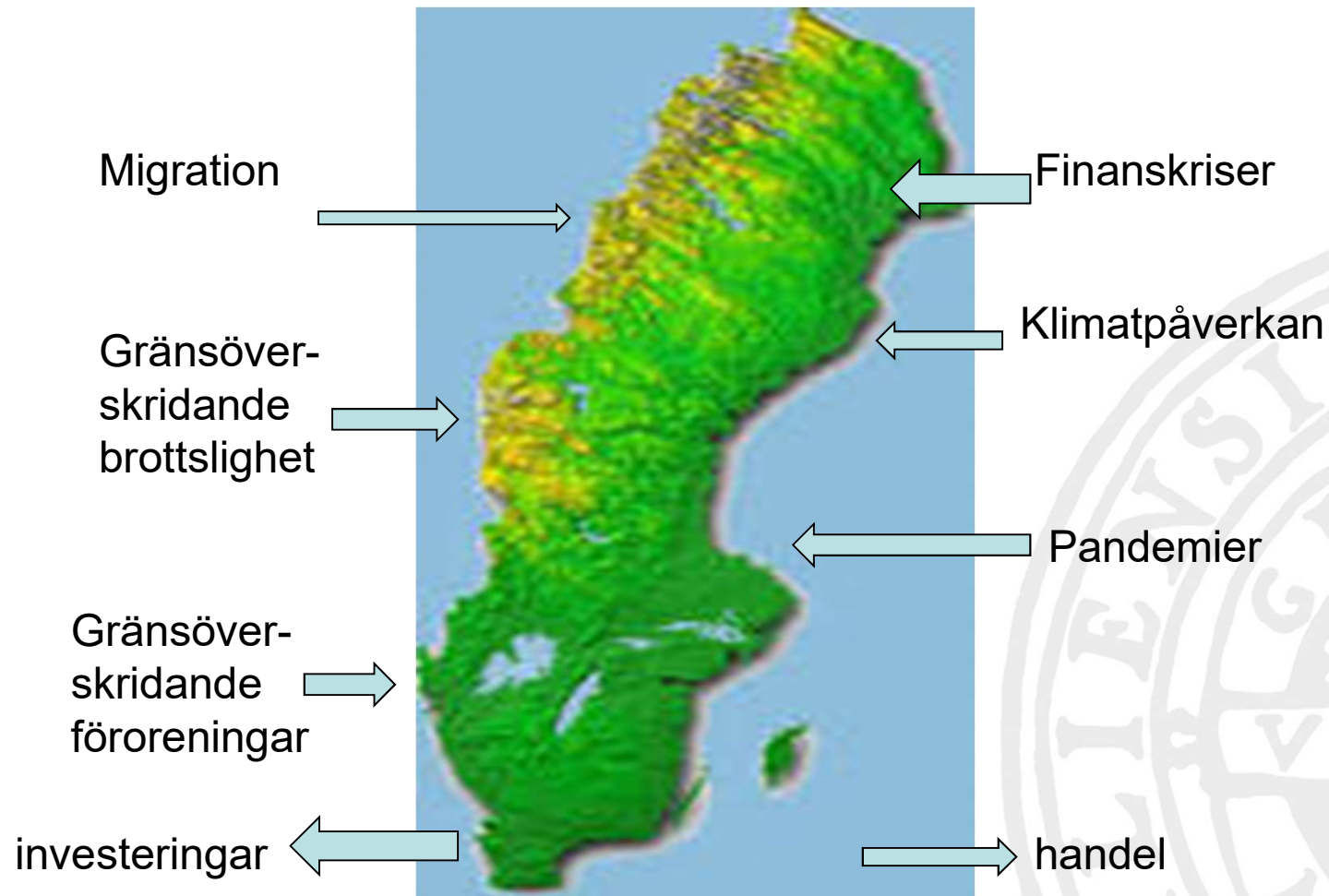
Regler i RF om EU-samarbete

Något om metod

Något om att svara på essäfrågor och problemfrågor



Sverige i världen



Globalisering ökar folkrättens betydelse

- Multilaterala traktater behövs
- Lagstiftningsprocessen har internationaliserats

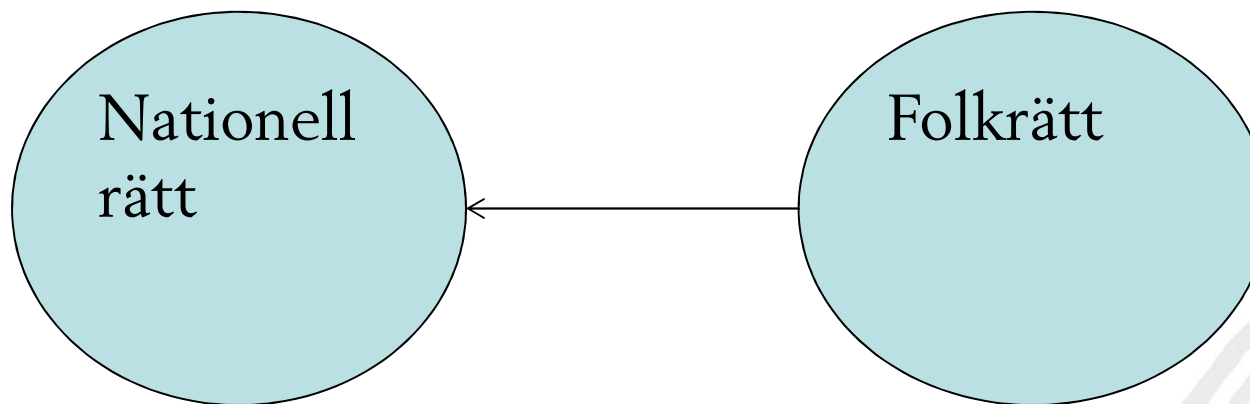


Men hur blir folkrätten en del av den nationella rätten?

- Två teorier
- Dualism
- Monism

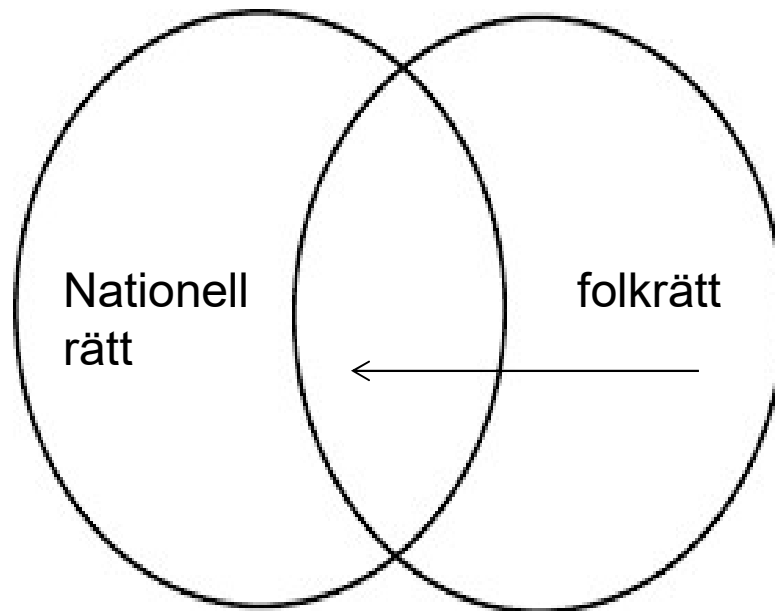


Dualism: folkrätt och nationell rätt är två separata system



- Ratificerade traktater måste införlivas innan de kan tillämpas av myndigheter och domstolar
- Lagstiftaren agerar som "grindvakten"

Monism: folkrätt och inomstatlig rätt är integrerade system



-
-
- Ratificerade traktater kan tillämpas direkt av myndigheter och domstolar
- Men även monistiska stater har en "grindvakt": domstolarna

Sverige är en dualist stat

- Framgår inte av RF, utan av rättspraxis
- Varför?
- Folksuveränitetsprincipen
- Maktdelning: lagstiftaren, domstolarna
- MEN vår dualism modifieras av principen om fördragskonform tolkning (principle of treaty-conform construction)

Principen om fördragskonform tolkning

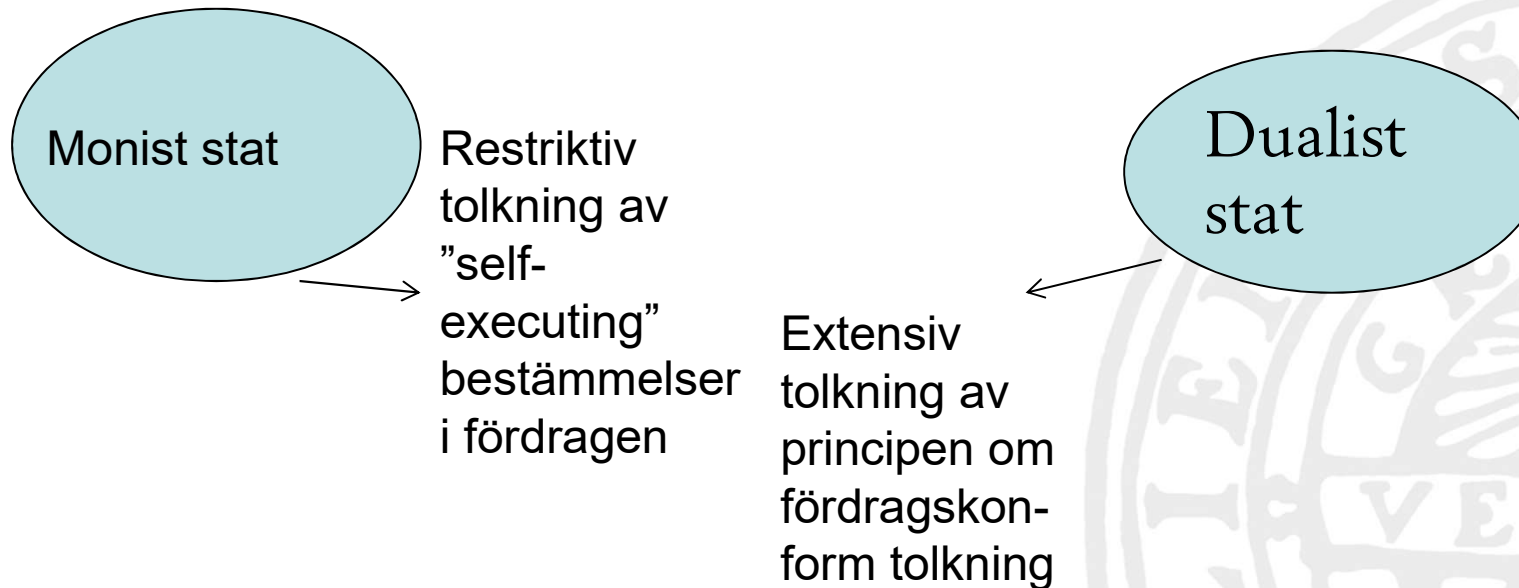
- Gäller både för ratificerade, men icke-införlivade traktater och för införlivade traktater
- Är *särskilt stark* så vitt gäller Europakonventionen (EKMR), jfr även EU-rätt, Bergström och Hettne, Introduktion till EU-rätt, 2014, s. 413 ff).
- EKMR-konform tolkning kräver följande steg:
- En kartläggning av vad konventionspraxis (dvs Europadomstolens domar) kräver i en viss situation
- Om resultatet som Europadomstolen kräver strider mot den tolkning som har tidigare förespråkats i inflytelserik svensk doktrin, bortse ifrån denna doktrin
- Om resultatet som Europadomstolen kräver strider mot uttalanden i förarbetena, bortse ifrån förarbetena
- Om resultatet som Europadomstolen kräver strider mot tidigare rättspraxis från HD/HFD, bortse ifrån denna tidigare rättspraxis

Principen om fördragskonform tolkning forts

- MEN
- man inte använda principen om fördragskonform tolkning för att gå emot ordalydelsen i bestämmelsen, dvs göra en tolkning *contra legem*. 
- Utrymmet för användning av principen varierar mellan olika rättsområden, och är som minst inom straffrätten
- Om man inte kan lösa konflikten tolkningsvis, måste man istället lagpröva

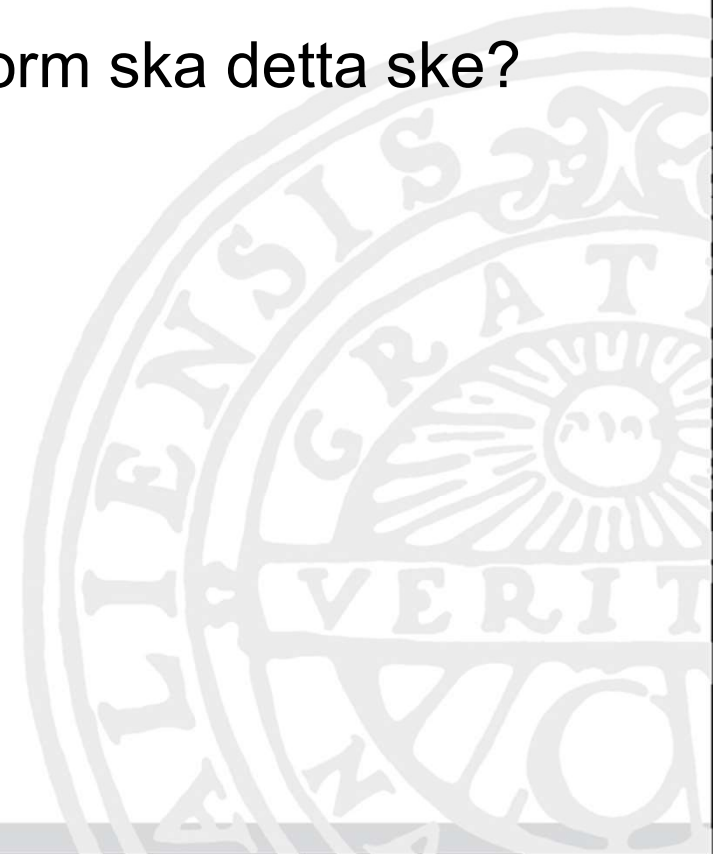
Monism och dualism: skillnaderna ska inte överdrivas

- Både system kan ge stor eller liten betydelse till folkrätten



Tre konstitutionella frågor rörande traktater

- 1. Ska man ingå traktatet?
- 2. Ska traktatet införlivas?
- 3. Om den ska införlivas, i vilken form ska detta ske?



Ingående av traktater

- Regeringen ingår traktater (RF 10:1)
- Regeringen kan delegera kompetens att ingå en traktat till en förvaltningsmyndighet (RF 10:2)
- Men Riksdagens samtycke krävs i tre situationer:
- överenskommelsen förutsätter att en lag ändras eller upphävs eller att en ny lag stiftas
- överenskommelsen "i övrigt gäller ett ämne som riksdagen ska besluta om" (i praktiken budgetmakten).
- Om överenskommelsen är av "större vikt". Ett exempel? Trilateral memorandum Turkey-Sweden-Finland, 28 June 2022. OBS bedömningen görs under "politiskt ansvar".

Om en traktat ska införlivas, i vilken form ska detta ske?

- Val mellan inkorporation eller transformation
- Viktiga faktorer:
- Är det viktigt att det sker en enhetlig tolkning av traktatet bland parterna?
- Hur vag är traktatens bestämmelser?
- Rättssäkerhet
- Täcker traktatet ett område var det redan finns lagstiftning, särskilt kodifierade regler?

Överlåtande av beslutandemakt utanför EU-samarbetet

- RF 10:8
- Rättskipnings- eller förvaltningsuppgifter som *inte direkt grundar sig* på RF kan överlåtas
- Innefattar uppgiften myndighetsutövning (exempelvis inspektioner) krävs särskilt procedur

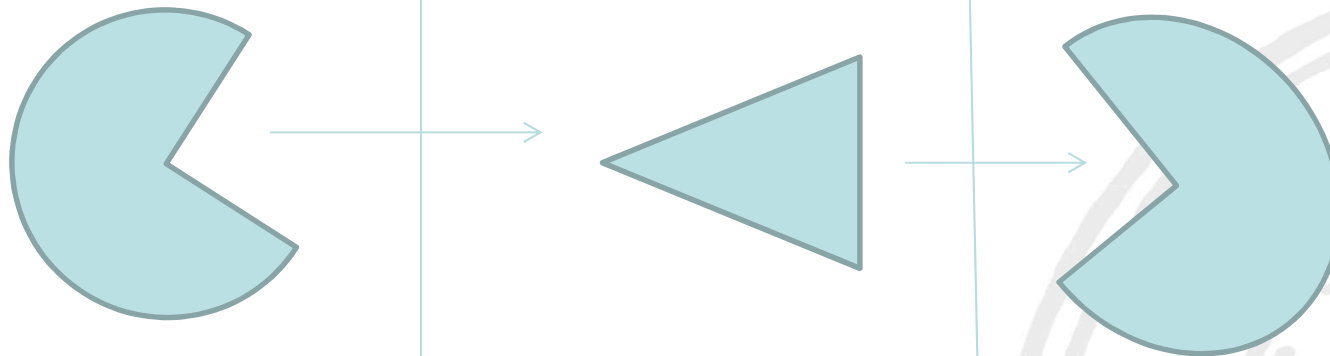
Överlåtande av beslutanderätt inom EU-samarbete

- Betyder i praktiken normgivningskompetens
- Materiellt villkor 1: förbud att överlåta beslutanderätt som rör principerna för statsskicket
- Materiellt villkor 2: förutsätter att fri- och rättighetsskyddet inom det samarbetsområde till vilket överlåtelsen sker motsvarar det som ges i RF och EKMR
- Processuellt villkor: tre fjärdedelar av de röstande och mer än hälften av riksdagens ledamöter måste rösta för det, alt beslutet tas fattas i den ordning som gäller för stiftande av grundlag.

Delegering av normgivningsmakt till EU stadgan

- Sverige

EU



Identitet

- EU, FEU artikel 4.2. Unionen ska respektera medlemsstaternas likhet inför fördragen samt deras nationella identitet, som kommer till uttryck i deras politiska och konstitutionella grundstrukturer
- Riksdagen och subsidiaritetsfrågan

Något om metod

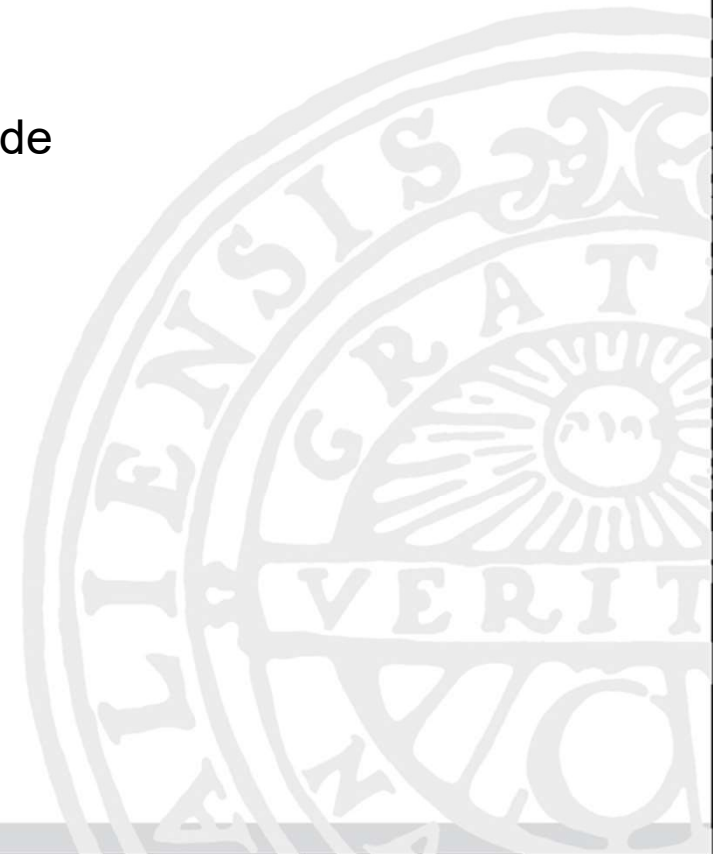
Hur blir man en bra jurist?

Juridik som en metod: implikationer

Läsning: problem-lösande och allmänt orienterande

Hjälp med kritiskt tänkande: jämför källor!

Essäfrågor och problemfrågor



Att svara på essäfrågor: rättsstaten som exempel

- "Vilka regler och rättsliga institutioner gör den svenska rättsstaten särskilt stark?"
- DON'T PANIC!
- Analysera (bryta ner) påståendet
- 1. Svenska rättsstaten är särskilt stark
- 2. Detta är pga vissa regler och rättsliga institutioner
- Definiera rättsstaten
- Identifiera vilka regler och rättsliga institut i den svenska rättsordningen (särskilt i grundlagarna) som kan kopplas till denna definition
- Problematisera/tänka kritiskt: stämmer (1)? "Särskilt stark" i förhållande till vad? Stämmer (2)? Till vilken mån? Finns det regler och rättsliga institutioner i den svenska rättsordningen som inte stärker rättsstaten?

Ytterligare läsning

- Cameron I., An introduction to the European convention on human rights, 8th ed., 2018, s. 25-37, 179-180.
- Cameron, I., Swedish Parliamentary Participation in the Making and Implementation of Treaties, 74 Nordic Journal of International Law 429-483, 2005.
- Cameron I. EKMR och normprövning, SvJT 851–861, 2007.
- Leviner, P., Barnkonventionen som svensk lag – en diskussion om utmaningar och möjligheter för att förverkliga barns rättigheter, FT 2018.
- Lind, A.S., Folkrätten i den svenska konstitutionen, i Stern, S. och Österdahl I., (red.) Folkrätten i svensk rätt, 2016.